

KVALITETSDEKLARATION

Upplåtelseformer, arrende av jordbruksmark 2024

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske.

Statistikområde

Arrende

Referenstid

2024

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam anvä n d b a r h e t	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	8
5.3 Sam anvä n d b a r h e t i ö v r i g t	8
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen, ingår inte i Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	9
C Bevarande och gallring	9
D Uppgiftsskyldighet	9
E EU-reglering och internationell rapportering	9
F Historik	9
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken ger en övergripande bild av hur avtalen mellan jordägare och jordbruksarrendatorer ser ut. Det påverkar jordbruksföretagens möjlighet att långsiktigt planera sin verksamhet.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken används för att visa hur jordbruksmark upplåtits till de som inte äger jordbruksmarken. Det vill säga information om hur jordbruken som brukar mark som de själva inte äger.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Regeringskansliet, forskare, utredare och intresseorganisationer kan använda statistiken som underlag för att bedöma hur stabilt jordbruket är med avseende på möjligheten att bruka marken över tid.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken avser att visa hur mark som brukas av annan än ägaren har upplåtits till brukaren av marken.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen i denna undersökning består av all arrenderad mark i Sverige som finns i Jordbruksverkets Lantbruksregister (LBR). För att ingå i Jordbruksverkets lantbruksregister ska man leva upp till något av följande kriterier:

- bruka mer än 2,0 ha åkermark, eller
- bruka minst 5,0 ha jordbruksmark (åkermark + betesmark), eller
- bedriva yrkesmässig trädgårdsodling om minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller 200 kvadratmeter växthusyta, eller
- inneha djurbesättningar på – minst 10 nötkreatur eller 10 sugor eller 50 grisar eller 20 får och lamm eller 1 000 fjäderfä (inklusive kycklingar).

Uppgifterna om arrenderade arealer hämtades från Strukturundersökningen (IFS: Integrated Farm Statistics). Undersökningen genomförs tre gånger på en 10-årsperiod där Jordbruksverket hämtar in uppgifter från samtliga jordbruksföretag i Sverige. Senast undersökningen genomfördes var 2023 och det är från det tillfället som uppgifterna har hämtats.

Målobjekten är de jordbruksföretag som finns i lantbruksregistret som arrenderar mark.

Ramen till denna undersökning kom att bestå av dem som svarat på Strukturundersökningen 2023 och som där angett att de arrenderar åker- och/eller betesmark samt att de ingick i LBR 2023. Ramens storlek blev 22 679 jordbruksföretag.

1.2.2 Variabler

Alla arrendeavtal innehållande åkermark och/eller betesmark ligger till grund för beräkningarna. I denna undersökningen avser arrendeavtal både muntliga och skriftliga avtal såväl som skötselavtal. Även arrenden utan avgift, så kallade gratisarrenden, samt arrenden genom till exempel självägda företag eller av nära anhörig ingår.

Variablerna nedan ingår i redovisningen för denna statistik:

- Totalt brukad jordbruksmark
- Totalt arrenderad jordbruksmark
- Antal avtal och arrenderad areal fördelat på upplåtelseformer
- Andel av avtalen och andel av den arrenderade arealen per upplåtelseform

Även antal företag och arrendepriiser redovisas för vissa indelningar.

1.2.3 Statistiska mått

- Viktade summor
- Viktade andelar

1.2.4 Redovisningsgrupper

Uppgifter redovisas för:

- Riket totalt
- Riksområden (sammanslagning av produktionsområden)
- NUTS1 (sammanslagning av län)
- Driftsinriktning
- Storleksgrupp brukad mark
- Storleksgrupp arrenderad mark

Då detta är en urvalsundersökning så krävs det att beräkningsunderlaget blir tillräckligt stort för de olika redovisningsgrupperna. Detta för att få så stor säkerhet som möjligt i skattningarna.

Statistik inom jordbrukssektorn redovisas vanligtvis för produktionsområden och län. Resultaten är här för osäkra för att redovisas på de indelningarna. Däremot kan redovisning ske för riksområden som är sammanslagning av produktionsområden och för NUTS1 som är sammanslagning av län.

1.2.5 Referenstider

Kalenderåret 2024

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som mått på precisionen anges det skattade relativa medelfelet uttryckt i procent av det skattade antalet avtal respektive skattade arealen.

Medelfel är alltså ett mått på hur osäkert värdet är och avspeglar urvalsfel samt andra slumpmässiga fel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. Till exempel är det totalt 92 998 arrendeavtal

enligt undersökningen och medelfelet är 3,3 %. Detta skall tolkas som att konfidensintervallet

$92\,998 \pm 1,96 \cdot 0,033 \cdot 92\,998 = 92\,988 \pm 6\,015 = [86\,983, 99\,013]$ med 95 % sannolikhet täcker det verkliga antalet arrendeavtal.

Då det beräknade relativa medelfelet överstiger 35 %, har uppgiften bedömts så osäker att den inte redovisats, och har i stället markerats med prickar (..).

2.2 Osäkerhetskällor

Osäkerheten kan bero på sannolikhetsurval samt om det är under- och/eller övertäckning.

Andra osäkerhetskällor kan vara hur de svarat på undersökningen. Det finns en risk att jordbrukarna endast inkluderat åkermark i avtalen i stället för hela jordbruksmarken (åkermark + betesmark), och att det passerar de olika kontroller som görs. Den viktigaste osäkerhetskällan är det statistiska urvalsfelet men även bortfallet är en osäkerhetskälla.

2.2.1 Urval

Stratifierat sannolikhetsurval dras ur den ram som består av jordbruk som arrenderar mark enligt Strukturundersökningen och uppfyller kriterierna för LBR.

Vartannat år görs en undersökning om arrendepreiser. I undersökningen för 2023–2024 inkluderades extra frågor om upplåtelseform. Urvalet till den här statistiken är därmed samma urval som till statistiken om arrendepreiser. För att inte påverka urvalet till statistiken om arrendepreiser har urvalet inte korrigerats baserat på att ytterligare frågor har ingått i undersökningen.

Populationen har inför urvalsdragningen stratifierats efter storlek på företagets totala arrenderade jordbruksmarksareal samt efter en regional indelning. Fyra storleksklasser och åtta regioner (produktionsområden) har använts. Totalt har alltså 32 strata skapats. Urvalsstorleken i vart och ett av dessa stratum har bestämts med så kallad optimal allokering (Neyman) med avseende på arrenderad jordbruksmarksareal. Detta eftersom det förefaller finnas ett samband mellan arealstorleken på arrendeavtalet och priset per hektar. Efter allokering har manuella justeringar gjorts, delvis baserat på hur stora medelfel det var vid förra undersökningen för respektive strata. Justeringarna medför mindre urval bland företag med stora arrenderade arealer och större urval i norra Sverige än vad allokeringen beräknade. Urvalsstorleken är 1 800 stycken.

2.2.2 Ramtäckning

Frågor om arrendeavtal och arrenderad areal fördelat på olika upplåtelseformer för 2024 inkluderades i undersökningen för arrendepreiser 2023–2024. Rampopulationen för arrendepreisundersökningen 2023–2024 omfattar 22 679 jordbruksföretag som arrenderade åkermark och/eller betesmark i Strukturundersökningen 2023 och klarar kriterierna för LBR 2023. Om vi fått information 2024 att de slutat med jordbruk, tas de bort från ramen.

Undertäckning finns i den bemärkelsen att respondenten inte har angett i Strukturundersökningen att de arrenderar eller att de inte lämnat in svar på Strukturundersökningen. Övertäckning förekommer i den bemärkelsen att de

angett för mycket arrenderad mark i Strukturundersökningen, exempelvis kan decimaltecken ha hamnat fel. Övertäckning kan också bestå av företag som inte arrenderar mark men felaktigt fyllt i att de arrenderar mark i Strukturundersökningen.

2.2.3 Mätning

Uppgiftslämnarfel kan förekomma. Vid påkomna tveksamheter kontaktas uppgiftslämnaren för verifiering av uppgifterna.

Frågor om arrendeavtal och arrenderad areal fördelat på olika upplåtelseformer för 2024 inkluderades i undersökningen för arrendepriiser 2023–2024. Antal avtal för 2024 har därmed redovisats på två sätt i undersökningen:

- Totalt antal skriftliga och totalt antal muntliga, som underlag till arrendeprisstatistiken
- Antal skriftliga avtal fördelat på avtalets längd, antal muntliga avtal samt antal skriftliga respektive muntliga skötselavtal

Arrenderade arealer har också redovisats på två sätt i undersökningen:

- Arrenderad areal per avtal till arrendeprisstatistiken
- Arrenderad areal per upplåtelseform

Jämförelse mellan uppgifterna ger en indikation på att de inte alltid inkluderar betesmark när de redovisar uppgifter fördelat på upplåtelseformer. Därmed underskattas eventuellt arrenderad areal per jordbruksföretag. Det kan även påverka antal avtal om de har avtal som enbart består av betesmark.

Ytterligare jämförelse indikerar att jordbrukarna kanske varit osäkra på hur de ska redovisa till exempel muntliga skötselavtal. Kontroller visar att vissa avtal kanske fyllts i både som muntliga avtal och muntliga skötselavtal. Om det är fallet kan antal avtal och arrenderad areal överskattas per jordbruksföretag.

2.2.4 Bortfall

Det har kommit in svar från cirka 84 %, vilket motsvarar 1 520 jordbruk. Av dessa var det cirka 19 procentenheter (ungefär 350 stycken) som uppgav att de av olika anledningar inte ville delta i denna frivilliga undersökning. Andelen som uppgett att de ej vill delta i denna arrendeprisundersökning är fler än föregående arrendeprisundersökning.

Ytterligare några procent har lämnat in tomt utan kommentar. Alla svar är inte fullständigt ifyllda och går därmed inte att använda. Totalt var det knappt 4 procentenheter (cirka 70) som var ofullständiga. Det var totalt 960 företag som har skickat in svar och där varje avtal de svarat för var fullständigt ifyllt. Det motsvarar 53 % av företagen som ingick i urvalet.

Ingen bortfallsstudie har genomförts för denna undersökning. Men baserat på de svar vi fått in när vi ringt till jordbrukarna i slutet av insamlingen har vi inga indikationer som skulle tyda på att det skulle finnas någon systematisk skillnad bland dem som svarat och dem som ej vill delta i undersökningen.

2.2.5 Bearbetning

Uppgiftslämnaren kan lämna uppgifter via internet, skicka in enkäten med post, mejla eller ringa in sina svar. De, via post inskickade enkäterna, skannas och verifieras var och en innan de kommer in i databasen. De icke-svarande respondenterna som vi ringer upp i slutskedet för att höja svarsfrekvensen får sina svar direkt inmatade i systemet, som om de hade svarat via internet. På enkäten och i insamlingssystemet finns även några rutor där vi (Jordbruksverket) kan göra noteringar. I dessa rutor sätts en kod för bättre och snabbare hantering samt spårbarhet. Till exempel de vi ringde till kodades på ett sätt, de som ringde in sina uppgifter kodades på ett annat sätt, de som uppgett viktig information under "Övriga upplysningar", de som vägrar och så vidare.

Det sker både manuella och maskinella kontroller på inkomna uppgifter för att hitta outliers och uppgifter som inte verkar stämma. Kontroller görs på bland annat låga/höga priser per hektar, högt antal arrendeavtal, fyllt i totalt arrenderad areal i antal arrendeavtal, stora differenser mellan avgifterna för respektive år och/eller antal arrenden de båda åren, stora differenser mellan uppgiven arrenderad areal och den information vi har i Strukturundersökningen år 2023.

I undersökningen för 2023–2024 frågade vi om antal avtal och arrenderad areal per upplåtelseform. Det innebär att vi den här gången också kunnat kontrollera arrenderade arealer i större utsträckning än övriga år för arrendepreisundersökningen. Uppgifterna om arrenderad areal per upplåtelseform har kunnat jämföras med summan av arrenderad areal för de olika arrendeavtalen.

2.2.6 Modellantaganden

Alla uppgifter viktas med hjälp av arrenderade arealer enligt senaste Strukturundersökningen. Arrenderade arealer enligt Strukturundersökningen 2023 har använts för denna undersökning.

I Lantbruksregistret (LBR) för 2023 finns det jordbruk som har arrenderade arealer men som inte själva lämnat den informationen i samband med Strukturundersökningen 2023. Uppgifterna i LBR är då imputerade. I beräkningarna antar vi att dessa företag arrenderar och har stratifierats in i de olika stratumen baserat på deras arrenderade areal i LBR. Men de har inte ingått i urvalsramen.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ingen preliminär statistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Cirka fem månader efter referensåret.

3.2 Frekvens

Detta är första gången undersökningen om upplåtelseformer har genomförts av Jordbruksverket. Liknande undersökning gjordes av SCB på uppdrag av den statliga Tomträtts- och arrendeutredningen (Ju 2011:08). Resultat från den undersökningen redovisades i SOU 2014:32, Jordbruks- och bostadsarrende – några frågor om arrendeavgift och besittningsskydd.

3.3 Punktlighet

Redovisning sker juni 2025.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken presenteras i en statistikrapport på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/statistik. I samband med publiceringen ges ett pressmeddelande ut med de viktigaste resultaten.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Viss ytterligare bearbetning kan ske vid förfrågan till Jordbruksverkets Statistikenhet, kontaktuppgifter finns i slutet av detta dokument.

För forskarändamål kan man få ta del av avidentifierad mikrodata efter sekretessprövning.

4.3 Presentation

Redovisning av resultat sker i text, tabeller och diagram och återfinns i en statistikrapport. Där finns också beskrivning av undersökningsmetod.

4.4 Dokumentation

Denna produktbeskrivning utgör dokumentation över undersökningen. Det finns även en så kallad Statistikens framställning (StaF) av statistiken. Den finns publicerad tillsammans med detta dokument i anslutning till statistikrapporten.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten bedöms som god av resultaten från denna undersökning jämfört med undersökningen som ingick i utredningen 2014.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

-

5.3 Sammanvändbarhet i övrigt

-

5.4 Numerisk överensstämmelse

Statistiken visar inga brister i numerisk överensstämmelse, vid sidan av mindre summeringsfel i vissa tabeller, vilka beror på avrundningar.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen, ingår inte i Sveriges officiella statistik

Den här statistiken ingår inte i Sveriges officiella statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([SFS 2009:400](#)). Statistiken om upplåtelseformer har gjorts tillsammans med officiell statistik om arrendepriiser. Samtliga uppgifter som har samlats in i samband med undersökningen hanteras på samma sätt.

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistisk som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter det vill säga information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([SFS 2001:99](#)) och förordningen ([SFS 2001:100](#)) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

Jordbruksverket är ansvarig för undersökningen om arrendepriiser. Eftersom frågorna om upplåtelseform har ingått i en befintlig undersökning hanteras uppgifterna från dessa frågor på samma sätt som resterande delen av undersökningen.

Jordbruksverket är ansvarig myndighet och ansvarar för gallring och arkivering av materialet. Enligt 19 § lagen om den officiella statistiken ([SFS 2001:99](#)) ska statistikansvarig myndighet gallra uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål. Jordbruksverket bedömer att de enkätuppgifter om upplåtelseformer som samlats in ännu behövs för publicering. Inga beslut om gallring har fattats.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet till denna statistik föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Det finns ingen EU-reglering för statistik om upplåtelseformer.

F Historik

I samband med en utredning gjorde SCB en undersökning som bland annat innehöll frågor om upplåtelseformer. Det är, troligtvis, enda tillfället som motsvarande statistik har tagits fram.

G Kontaktuppgifter

Typ	Uppgift
Statistikansvarig myndighet	Statens Jordbruksverk
Kontaktinformation	Statistikproducent: Ylva Olsson
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036 - 15 64 10